

Katalog wymagań programowych na poszczególne stopnie
Język polski klasa 5

Stopień	Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji
	Wymagania szczegółowe Uczeń:
Dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> • czyta poprawnie tekst, wyznaczając głosowo granice zdań, zwracając uwagę na znaki interpunkcyjne • słucha uważnie wypowiedzi nauczyciela i uczniów • określa temat oraz kategorie dotyczące podstawowych elementów świata przedstawionego tekstu • zna pojęcia: autor, narrator, czytelnik, słuchacz, nadawca, odbiorca wypowiedzi • rozpoznaje tekst literacki oraz tekst informacyjny • rozpoznaje formy gatunkowe wypowiedzi (zaproszenie, życzenia, gratulacje, zawiadomienie, ogłoszenie, instrukcję) • porządkuje informacje z tekstu • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost • rozumie treść pytań, poleceń oraz prostych informacji • zna pojęcia prawda i fałsz • zna pojęcia: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapity • korzysta ze słownika ortograficznego • wyszukuje hasła w encyklopedii • rozpoznaje podmiot i orzeczenie w zdaniu • odróżnia zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zna pojęcia zdanie pojedyncze i zdanie złożone • rozpoznaje w wypowiedziach

	<p>rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, przysłówki oraz niektóre liczebniki i przyimki</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w tekście formy liczb, rodzajów gramatycznych, czasów odmiennych części mowy • odczytuje proste znaki, w tym emotikony
Dostateczny	<ul style="list-style-type: none"> • czyta poprawnie tekst, podkreślając głosem ważne słowa • słucha uważnie wszystkich wypowiedzi nauczyciela i uczniów • wydobywa istotne informacje z tekstu • odróżnia autora od narratora oraz nadawcę od odbiorcy wypowiedzi • odróżnia tekst literacki od informacyjnego • odróżnia formy gatunkowe wypowiedzi • odróżnia informacje ważne od drugorzędnych • dostrzega w tekście treści wyrażone wprost i pośrednio • rozumie dosłowne i niektóre przerośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi • określa prawdziwość informacji dotyczącej tekstu • wyodrębnia w tekście cząstki kompozycyjne • zna budowę słownika języka polskiego oraz słownika wyrazów obcych • zna budowę hasła encyklopedycznego • zna pojęcia: przydawka, dopełnienie, okolicznik sposobu, okolicznik czasu, okolicznik miejsca • rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zdanie pojedyncze i złożone, odróżnia zdanie i wypowiedzenie bez osobowej formy

	<p>czasownika</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w tekście liczebniki oraz przymyki • odróżnia czasowniki w formie osobowej i nieosobowej oraz niektóre czasowniki dokonane i niedokonane • rozpoznaje emocje na podstawie wyrazu twarzy
Dobry	<ul style="list-style-type: none"> • czyta płynnie tekst, podkreślając odpowiednią modulacją nastrój i emocje bohaterów • nawiązuje do wypowiedzi innych we własnej pracy • samodzielnie wydobywa z tekstu wiele informacji • określa relacje autor – narrator – czytelnik (słuchacz) oraz nadawca – odbiorca wypowiedzi • porównuje wybrane elementy tekstów literackich i informacyjnych • zna funkcje różnych form gatunkowych wypowiedzi • hierarchizuje informacje • wyszukuje w tekście treści wyrażone pośrednio • rozumie przenośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi • wyodrębnia przesłanki w tekście • określa relacje między częściami składowymi wypowiedzi • korzysta ze słownika wyrazów bliskoznacznych, słownika języka polskiego oraz słownika wyrazów obcych • korzysta z informacji zawartych w encyklopedii • rozpoznaje podmiot gramatyczny, szeregowy, towarzyszący oraz orzeczenie czasownikowe i orzeczenie wyrażone wyrazami typu <i>można</i>, <i>warto</i> z bezokolicznikiem • rozpoznaje równoważnik zdania, • określa typy zdań złożonych

	<p>współrzędnie</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice między różnymi częściami mowy • rozpoznaje rzeczowniki żywotne i nieżywotne, osobowe i nieosobowe oraz formy przypadków rzeczownika i przymiotnika
<p>Bardzo dobry</p>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta tekst, stosując odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści • wykorzystuje wysłuchane wypowiedzi we własnej pracy • twórczo wykorzystuje informacje z tekstu • wyjaśnia funkcję nadawcy i odbiorcy w odniesieniu do różnego typu wypowiedzi • określa funkcje tekstu literackiego i informacyjnego • wyodrębnia elementy charakterystyczne dla różnych form gatunkowych • ocenia wpływ porządkowania informacji na proces zapamiętywania • odczytuje treści wyrażone wprost i pośrednio • odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów od przenośnych w wypowiedzi • wyciąga wnioski z tekstu • określa funkcje części składowych wypowiedzi • określa funkcje różnych słowników • korzysta z różnych źródeł informacji • wyjaśnia funkcję orzeczenia, podmiotu, przydawki, dopełnienia i okolicznika w zdaniu • określa funkcję zdań współrzędnie złożonych różnego typu • określa funkcje różnych części mowy w wypowiedzeniu

	<ul style="list-style-type: none"> • określa funkcje różnych form gramatycznych odmiennych części mowy w wypowiedzeniu • nazywa emocje wyrażane za pomocą różnych form ekspresji
Celujący	<p>Ocenę celującą otrzymuje uczeń, którego osiągnięcia w znacznym stopniu wykraczają poza wymagania dopełniające i sytuują się na poziomie ponadprogramowym. Jego praca cechuje się aktywnością, samodzielnością i kreatywnością. Prezentuje wysoki poziom wiedzy i umiejętności. Ma szerokie kompetencje w zakresie odbioru tekstów kultury. Chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych.</p>

Stopień	Analiza i interpretacja tekstów kultury
	Wymagania szczegółowe Uczeń:
Dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa reakcje czytelnicze • wypowiada się na temat sytuacji bohatera literackiego i filmowego • wypowiada się na temat postaci literackiej, wskazuje pozytywne i negatywne cechy bohatera • odróżnia dzieło literackie od innych tekstów kultury • zna pojęcie fikcja literacka • wymienia prawdopodobne (realistyczne) elementy świata przedstawionego • zna pojęcia: epitet, porównanie, przenośnia (w tym uosobienie i ożywienie), wyraz dźwiękonaśladowczy, neologizm • rozpoznaje wers, zwrotkę i refren, wskazuje rymy w wierszu, zna pojęcie rytm • posługuje się terminami: lalki, kostium, rekwizyty, dekoracja w kontekście widowiska teatralnego • posługuje się pojęciami związanymi

	<p>z filmem: aktor, reżyser, scenariusz filmowy</p> <ul style="list-style-type: none"> • odróżnia film od programu informacyjnego • wyodrębnia wydarzenia w tekście • prezentuje najistotniejsze informacje o bohaterze • identyfikuje opowiadanie, powieść podróżniczą, baśń, legendę, podanie, klechdę, mit, fraszkę, wiersz, przysłowie, komiks • odbiera teksty literackie na poziomie dosłownym • używa pojęcia przesłanie w odniesieniu do legendy i mitu • posługuje się pojęciami: dobro – zło, przyjaźń – wrogość, prawda – kłamstwo, pokój – wojna w odniesieniu do treści omawianych utworów • czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i analizuje podstawowe elementy ich świata przedstawionego
Dostateczny	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi tekstów literackich • określa sytuację bohatera literackiego i filmowego • prezentuje swój pogląd na temat bohatera • rozpoznaje różne teksty kultur odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości • wymienia nieprawdopodobne (fantastyczne) elementy świata przedstawionego • rozpoznaje w tekście niektóre epitety, porównania, przenośnie (w tym uosobienie i ożywienie), wyrazy dźwiękonaśladowcze, neologizmy • odróżnia wiersz ciągły od stroficznego i rymowy od wiersza bez rymów • posługuje się terminami

	<p>związanymi z teatrem lalkowym, zna pojęcie znaki teatru</p> <ul style="list-style-type: none"> • wie, jak zbudowany jest scenariusz filmowy • wymienia cechy programu telewizyjnego o charakterze konkursowym • omawia wydarzenia w tekście, używa pojęć wątek i akcja • wypowiada się na temat uczuć i przeżyć bohatera <p>odróżnia mit i legendę od baśni</p> <ul style="list-style-type: none"> • odbiera niektóre teksty kultury na poziomie metaforycznym • odczytuje przesłanie niektórych legend i mitów • rozróżnia pozytywne i negatywne zachowania bohaterów literackich • czyta większość wymaganych lektur w całości i analizuje ich świat przedstawiony
Dobry	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje emocje wyrażane gestami i postawą • opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury • zestawia sytuację bohatera z własnymi doświadczeniami • ocenia bohatera literackiego • odróżnia prozę od poezji • odróżnia fikcję filmową od rzeczywistości • wypowiada się na temat fantastyki w mitach i legendach • wskazuje w tekście literackim epitety, porównania, przenośnie (w tym uosobienia i ożywienia), wyrazy dźwiękonaśladowcze, neologizmy • rozpoznaje wiersz wolny, zna pojęcia: rymy męskie i żeńskie oraz dokładne i niedokładne • wyodrębnia różne elementy składające się na widowisko teatralne, określa funkcje znaków teatralnych • posługuje się ze zrozumieniem

	<p>terminem <i>ujęcie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wyraża opinię na temat programów telewizyjnych o charakterze konkursowym • analizuje przebieg zdarzeń w ujęciu przyczynowo-skutkowym • przedstawia opinię na temat bohatera • wymienia cechy charakterystyczne różnych gatunków literackich • odczytuje przenośne sensy utworów opartych na nieskomplikowanych konstrukcjach metaforycznych • odczytuje przesłania legend i mitów • zestawia wartości i ich przeciwieństwa na zasadzie kontrastu • czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje wybrane wątki
<p>Bardzo dobry</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje emocje towarzyszące odbiorowi tekstów kultury • komentuje sytuację bohatera • posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do postaci • wskazuje środki artystycznego wyrazu charakterystyczne dla różnych tekstów kultury • określa rolę autora tekstu w kreowaniu fikcji literackiej • wskazuje różnice między elementami świata przedstawionego mitu, legendy, baśni • objaśnia funkcje językowych środków stylistycznych • używa funkcjonalnie pojęć: wiersz ciągły, stroficzny, rymowy, bezrymowy, wolny oraz rymy i rytm podczas analizy wiersza • rozpoznaje znaki teatru i środki wyrazu charakterystyczne dla teatru lalkowego • określa właściwości i funkcje różnych elementów dzieła filmowego • nazywa tworzywo przekazów

	<p>audiowizualnych (ruchome obrazy, dźwięk)</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje bogate słownictwo określające następstwo zdarzeń • określa motyw działania bohatera • omawia funkcję mitów i legend • odczytuje proste symbole i alegorie • formułuje samodzielnie przesłanie legendy i mitu • odczytuje wartości i antywartości wpisane w teksty kultury • czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami
Celujący	<p>Ocenę celującą otrzymuje uczeń, którego osiągnięcia w znacznym stopniu wykraczają poza wymagania dopełniające i sytuują się na poziomie ponadprogramowym. Twórczo i samodzielnie rozwija swoje zainteresowania. Podejmuje działalność literacką i kulturalną. Swobodnie korzysta z wielu źródeł w docieraniu do informacji, wykorzystuje funkcjonalnie nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne.</p>

Stopień	Tworzenie wypowiedzi
	Wymagania szczegółowe Uczeń:
Dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> • udziela poprawnych i logicznych odpowiedzi na pytania • rozpoznaje oficjalną i nieoficjalną sytuację komunikacyjną • formułuje poprawnie pytania podczas rozmowy • tworzy wypowiedzi wyrażające różne intencje, np. prośbę, polecenie, radę, podziękowanie, przeprosiny • redaguje według podanego wzoru użytkowe formy wypowiedzi: list, kartkę z pozdrowieniami, ogłoszenie,

	<p>zawiadomienie, zaproszenie, życzenia, gratulacje, instrukcję, proste notatki w różnych formach</p> <ul style="list-style-type: none">• redaguje według podanego wzoru opowiadanie z elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie• wydziela margines i dba o estetykę tekstu• sporządza według podanego wzoru odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi• słucha z uwagą uczestników rozmowy, mówi na temat, uczestnicząc w rozmowie• czytając głośno, uwzględnia kropkę, znak zapytania lub wykrzyknik na końcu wypowiedzeń• wygłasza tekst z pamięci• odróżnia wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące• redaguje według podanego wzoru opowiadanie z elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie• wydziela margines i dba o estetykę tekstu• sporządza według podanego wzoru odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi• słucha z uwagą uczestników rozmowy, mówi na temat, uczestnicząc w rozmowie• czytając głośno, uwzględnia kropkę, znak zapytania lub wykrzyknik na końcu wypowiedzeń• wygłasza tekst z pamięci• odróżnia wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące• buduje logiczne wypowiedzenia pojedyncze i złożone• stara się przestrzegać poprawności
--	---

	<p>gramatycznej wyrazów odmiennych</p> <ul style="list-style-type: none"> • tworzy przysłówki od przymiotników • zna zasady pisowni: <ul style="list-style-type: none"> - rz, ź, ó, u, h, ch, - <i>nie</i> z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami i liczebnikami - wielką i małą literą, - ą i ę, - i po spółgłoskach, - końcówek -i, -ii, -ji, - końcówek -em, -om, - przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych • zna wybrane zasady dotyczące oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych • zamyka wypowiedzenia oznajmujące kropką, znakiem zapytania lub wykrzyknikiem
Dostateczny	<ul style="list-style-type: none"> • krótko wypowiada się na podany temat związany z otaczającą rzeczywistością • dostosowuje sposób wyrażania się do sytuacji komunikacyjnej • formułuje logiczne pytania do tekstu • stosuje różne typy wypowiedzeń w zależności od zamierzonego celu • redaguje samodzielnie użytkowe formy wypowiedzi • redaguje samodzielnie opowiadanie z elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie • wyróżnia istotne treści w tekstach użytkowych • sporządza samodzielnie odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi • włącza się do rozmowy w

	<p>kulturalny sposób</p> <ul style="list-style-type: none"> • czytając głośno, uwzględnia przecinki w wypowiedzeniach • recytuje tekst poetycki • używa świadomie wypowiedzeń oznajmujących, pytających i rozkazujących • redaguje samodzielnie opowiadanie z elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie • wyróżnia istotne treści w tekstach użytkowych • sporządza samodzielnie odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi • włącza się do rozmowy w kulturalny sposób • czytając głośno, uwzględnia przecinki w wypowiedzeniach • recytuje tekst poetycki • używa świadomie wypowiedzeń oznajmujących, pytających i rozkazujących • tworzy poprawne wypowiedzenia pojedyncze i złożone • przestrzega poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych, tworząc wypowiedzi o nieskomplikowanej strukturze językowej • używa przymiotników i przysłówków we właściwych kontekstach • stara się przestrzegać poprawności ortograficznej w zakresie pisowni: <ul style="list-style-type: none"> - rz, ź, ó, u, h, ch , - <i>nie</i> z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami i liczebnikami, –wielką i małą literą, - ą i ę,
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> - i po spółgłoskach, końcówek -i, -ii, -ji, - końcówek -em, -om, - przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • stara się przestrzegać zasad dotyczących oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • stosuje poprawnie kropkę, znak zapytania lub wykrzyknik na końcu wypowiedzeń, zna zasady dotyczące użycia przecinka w zdaniach pojedynczych i złożonych
Dobry	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się logicznie na podany temat związany z poznanymi tekstami kultury • stosuje formy grzecznościowe w wypowiedzi ustnej i pisemnej (pозdrowienia, list, życzenia, gratulacje) • formułuje pytania o zróżnicowanej budowie • posługuje się pozawerbalnymi środkami komunikowania się stosownie do okoliczności • redaguje użytkowe formy wypowiedzi, stosuje odpowiednie słownictwo • redaguje rozwinięte, poprawne stylistycznie opowiadanie z elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie • tworzy wypowiedzi zgodne z cechami kompozycyjnymi danej formy • stosuje jednolitą formę wypowiedzeń (bez czasownika) w zapisie planu ramowego i

szczegółowego

- reaguje na wypowiedzi innych rozmówców
- czytając głośno, uwzględnia różne znaki interpunkcyjne
- artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji
- używa wypowiedzeń wykrzyknikowych ze świadomością ich funkcji
- redaguje rozwinięte, poprawne stylistycznie opowiadanie z elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie
- tworzy wypowiedzi zgodne z cechami kompozycyjnymi danej formy
- stosuje jednolitą formę wypowiedzeń (bez czasownika) w zapisie planu ramowego i szczegółowego
- reaguje na wypowiedzi innych rozmówców
- czytając głośno, uwzględnia różne znaki interpunkcyjne
- artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji
- używa wypowiedzeń wykrzyknikowych ze świadomością ich funkcji
- przekształca wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika w zdania i odwrotnie
- stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych
- uwzględnia w wypowiedziach różne natężenie cech i właściwości
- stosuje w większości wyrazów zasady pisowni:
 - rz, ż, ó, u, h, ch,
 - *nie* z rzeczownikami, przymiotnikami,

	<p>czasownikami, przysłówkami i liczebnikami, wielką i małą literą,</p> <ul style="list-style-type: none"> - ą i ę, - i po spółgłoskach, - końcówek -i, -ii, -ji, - końcówek -em, -om, - przyimków złożonych i wyrażeń - przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach <ul style="list-style-type: none"> • stosuje w większości wyrazów zasady oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • stosuje w większości wypowiedzi poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym
Bardzo dobry	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie porządkuje i komponuje treść swoich wypowiedzi • dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu • formułuje pytania o charakterze uogólniającym • podkreśla intencje wypowiedzi pozawerbalnymi środkami porozumiewania się • redaguje użytkowe formy wypowiedzi, stosując środki językowe podkreślające intencję wypowiedzi • redaguje poprawne, charakteryzujące się bogactwem językowym, opowiadanie z elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie • rozplanowuje kompozycję układu treści w różnych formach wypowiedzi • dba o zwięzłość wypowiedzi w zapisie planu ramowego i

szczegółowego

- prezentuje własne stanowisko w rozmowie
- czytając głośno, przekazuje intencję tekstu
- głosowo interpretuje tekst •
zapisuje poprawnie wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe
- redaguje poprawne, charakteryzujące się bogactwem językowym, opowiadanie z elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie
- rozplanowuje kompozycję układu treści w różnych formach wypowiedzi
- dba o zwięzłość wypowiedzi w zapisie planu ramowego i szczegółowego
- prezentuje własne stanowisko w rozmowie
- czytając głośno, przekazuje intencję tekstu
- głosowo interpretuje tekst
- zapisuje poprawnie wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe
- przekształca zdanie pojedyncze w równoważnik zdania i odwrotnie ze świadomością celu
- poprawnie stosuje w wypowiedzi wyrazy o trudnej odmianie
- używa we właściwych kontekstach przymiotników i przysłówków o różnych natężeniach cechy
- stosuje we wszystkich wyrazach zasady pisowni:
 - rz, ź, ó, u, h, ch,
 - *nie* z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami i liczebnikami, wielką i małą

	<p>literą,</p> <ul style="list-style-type: none"> - ą i ę, - i po spółgłoskach, - końcówek -i, -ii, -ji, - końcówek -em, -om, - przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach <ul style="list-style-type: none"> • stosuje we wszystkich wyrazach zasady oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • stosuje we wszystkich wypowiedzeniach poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym
<p style="text-align: center;">Celujący</p>	<p>Ocenę celującą otrzymuje uczeń, którego osiągnięcia w znacznym stopniu wykraczają poza wymagania dopełniające i sytuują się na poziomie ponadprogramowym. Tworzy bezbłędne pod każdym względem wypowiedzi ustne i pisemne.</p>